

Baltijas Semkopis.

Apsteļejams:

"Baltijas Semkopja" Administrācija, Ahr-Rīgas Rasku-ēslā № 14, Puhjīšu Gēberta un beebra grahmatu-bodē. Bēš tam Rīgā: Šilling'a, Kapteima un Lušawa gr.-bodis un pēe kopmanēem Verghendorff, piļ. Rasku-ēslā № 13. Zitās piļsehtās: wišas gr.-bodis. Uļ laufeem: pēe pag.-walb. mahzitateem, skolotajeem, zc.

6. gads.

Rīgā, 6. augustā.

Makšā ar pēesuhitšhanu par paši:

Ar Pēelikumu: par gabu 4 rub., bēš pēelik. 2 rub. 60 t.
Ar Pēelikuma: par 1/2 gabu 2 r. 20 t., bēš pēelik. 1 r. 40 t.
Makšā ešpēizijā un grahmatu bodēs šanemot:
Ar Pēelikumu: par gabu 3 rub. 50 t., bēš pēelik. 2 rub.
Ar Pēelikumu: par 1/2 gabu 1 r. 80 t., bēš pēelik. 1 r. 10 t.
Pēelikums ween par gabu 1 r. 50 t., par 1/2 gabu 80 kop.

Sludinajums pēnem wišās apsteļejamās weetas pret 8 kap. par šihu rakstu rindmu.

№ 32. Pihds ar Baltijas Semkopi ik nedēlas išanht Pēelikums ar šahsteem un derigu laika-kawekli; 1880. makšā 1 rub. 50 kop. par gadu, 80 kop. par pusgadu.

1880. gada augusta mehnešha 26. un 30. deena.

Šhi gada 26. augusta m. deenā ir 25 gadi pagahjušhi, šamehr muhsu karsti mihtotais Semes-tehws, Keisars Aleksanders II, ir kronets. Šho deenu šwinehs wiša walšs; šho deenu šwinehs ari ir wišas basnizas walši; ministerija, to pawehledama, šho deenu apšihmē šā augustus walšswehtkus. 26. augusta deenā Kreewijā ne kur nestrabdahs, darbi buhs rimušhi un Kreewijas pawalšineeki tani deenā teiks Deemu šā jau augšdōs šwehtdōs.

Sewiškhi Latweešheem šhi deena buhs augsta un dahrga šwehtku-deena. Wini šwinehs šawa augstā Labdara, šawa mihtotā Tehwa goda-deenu. Šhini deenā Latweešhi garā atškatifees uļ 26. augusta deenu preekš 25 gadeem, šad Kreewijas Pēelais Keisars, winu labšlāšhanahs Rodibinatajs, šwehtajā Makšawā šanehma Samu Tehwu-tehwu ipihdōšho un augšo kroni un ar to puškōja šawu Deewa šwaidito galwu, — par šihmi un leezibu, ša Winiš zaur Deewa šehlastibu aizinats nošehstees uļ Kreewijas špehzigo un štipro waldibas-šrehšlu un ša Winam ween wišā walši pēeder augstakais gods, augstakā wara. Un šho waru Winiš tani gadu-šimtena zetorkšni ir walšajis wišai walšij un wišahm Sawahm tautahm par loimi un šwehtibu. Šā ari Latweešhu tauta šhini laikā no šawa Semes-tehwa ir šanehmusi neškaitamas un dišhanas šehlastibas-dahwanas, zaur kurahm ša laizigi un garigi tiļ špehzigi un šelmigi attihstijusehs.

Kā Latweešhi šwinehs šhos augšos walšswehtkus, šho šawa mihtotā Semes-tehwa goda-deenu? Wini to šwinehs šā behrni šwin šawu wezako goda-deenu; šā tautas šwin dahrgas, wehsturiški eewehrojamas atminas šwehtkus — preezigi, pateizigi, ar pazeltu širdi un prahtu, bet par wišahm leetahm: Deewam atnesdami šlawas un pateizibas-upurus par wina šehlastibu, ša muhsu Rungs un Keisars jau tiļ ilgi pahr mums waldijis; luhgšhanas-upurus, šai Deems Winam wehl ilgi leek dšihwot un pahr Kreewiju waldit.

Šhiniš šwehtdōs lauzineeki tehrpšees šawās goda-drehbēs, puškōs šawas mahjas, pēeluhgs Deemu taniš un basnizās, un pēhz tam šahsdeenas zeenigi šadošees kopā un preezifees pēe mazina alus, pēe musikas un patriotiškahm dšeesmahm. Un šchahdōs augstajōs walšswehtdōs winus ne weens netrauzehs, pat tas wišu ihgnakais preeku trauzetajs ned rihkštehs trauzet. Šahds darbs buhtu breešnigis nodōšhanas-darbs pret Keisaru un walši.

Piļsehtneeki šhos šwehtkus šwinehs jo lepnaki, pēe godameelasteem, ihpachōs šapulzejumōs un beedribās.

Želgawas Latweešhu beedriba šhini šinā nepaliks atpakaļ. Winas lozekli, kuru šlais deenu no deenas wairojāhs un ir prahwals, ne šā to jeb kuruš tiļ ahtri zereja, un ziti Želgawas un apgabala eedšihwotaji 26. augusta deenā pulst. 10. rihšā janahšs Želgawas Latweešhu draudšes basnizā, kura uļ beedribas rehknumu jauļi buhs išpuškōta. Konradi mahzitatejs noturehs šai deenai pēenahkōšhu Deewa šalpošhanu. Želgawas Latw. jauktais dšeedataju foris dšeedahs wajrat balšigas garigas dšeesmas. Beedribas runas-wihri un preekšneeziba eeneems ihpachhi wineem noliktos šehdekus pēe šw. altara. Pēhz Deewa šalpošhanas wiši šwehtku dalibneeki ar beedribas šarogu un musiku došees uļ jaukajo Medema wilās dahrsu, kur šwehtkus atklāhs. Tos puškōs ne ween beedribas dšeed. foris, bet ari wehl ziti fori, šas pēeteikufšees. Par labu šwehtku musiku buhs gahdats. Pulst.

3. buhs goda-maltite, pulst. 7. teotris, pēhz ša balle beedribas mahjā (pēe Žehra). Medema dahrs buhs wakarā apugunots ar šrahfotahm lahpahm; ir mahšliffa ugunōšhana buhs. Dšird, ša Keisara Majestetes wahrs un kronis rahdifees zaur šlaisšahm goda-ugunihm.

Beedribai ir išdeweēs ne ween teizamu dšeedataju fori (pahri par 40 dšeedatajahm un dšeedatajeem), bet ari šawu pastahwigu teatra peršonalu (akteerus un atrises) eeguhtees, šas gan dešgan gaischi pēerahda, ša beedriba šho jaukajo mahšlu laukus ruhpiigi grib apšopt. Teatri wadihs Breshinsky šgs, šas Leipzigā un Dresdenē ištudeerejis operes dšeedašhanu un tamlihds ari teatra wadišhanu. Ir nodomats, Breshinsky šgam dot pastahwigu weetu pēe beedribas teatra un nošazitu honoraru, šā ša winsch — wehl mahšliffās dšeedašhanas školu eegrošot, — no šhi mahšlas-amata pilnigi warehs dšihwot un beedribas teatri pazelt uļ tiļ augstu šahwolkli, žil tas pēe muhsu buhschanahm ween ešpehjams.

30. augusta deenu beedriba šwinehs tapat šā 26. augusta deenu: pirms basnizā, šad dahrsā, teatri zc.

Šhpachhi programi un sludinajumi laikraštōs wišu nošazihš jo tuwaki.

Saimneezibas nodaka.

Šewehrojami šaimneezibas jantajumi.

Ššlaidrodami domenu-ministra šga programu, šas pahrspreeschams šaimneezibas beedribās un wehlak šemkopibas šapulžēs, mehš ašrah-dijam uļ tam, ša ne ween mešchungu, bet ari basnizkungu pagastu mahjas tapat buhtu japahrdod, šā wišas zitas, un ša šahdā wiššē eeneentais kapitāls ne-ašteekami buhtu nolēekams uļ augšēem, kuruš šahdas widmes ihpachneeks waretu baudit, it šā tas pēe majorats muišhu mahjahm zaur šikumeem nošazits. Šhis jantajums pēlna, ša to jo plašchaki iškaidro. Pēe teem wišpahrigēem kawelkeem, šas šho mahju šaimneezibahm nelauj ihsti ušplaukt un kuru dehl winu pahrdōšhana jawehlahs, pēenahk wehl ziti šlaht, šas ne masak šwarigi. Basnizkungu muišchas ihpachneeka ihštāis ušdewums naw laulšaimneeziba, bet basnizas amata aplošchana. Bet žil leelu šwaru mehš nu leekam uļ tizibu, tiļ leels šwars aridšan jaleek uļ garidšneeka amatu; tadeht šho amatu neder apgruhtinat ar šemkopja darbeem, puhlineem, preekēem un behdahm. Šo eewehrojot ari muhsu walšs waldiba pareištizibas garidšneekēem gan ir pēešklihruši, kur bišis ešpehjams, šemes gabalus, jo uļ laufeem bēš ša gruhti dšihwot; bet ne kur šemneeku mahjas, šā šahs pēe muišchneeku muišchahm pēeder. Šapehz pareištizibas garidšneeki ari pilnigi war dšihwot šawam augštām un šwehtām amatam un bēš deeniškēem kawelkeem aplokt šawu draudši. — Žitadi tas ir pēe Lutera garidšneekēem, jo teem ir ne weew muišchas, bet ari šemneeku mahjas, kuras beidšamās gan išnomatas šemneekēem, bet tatišhu šahw basnizkungu šinā un pahrluhlošchana. Šhis darbs jau par šewi trauzē garidšneeku šawās amata-darišchanas. Bet wehl daudš masak ša-ēetahs ar šho amatu mahju rentu kontraktu atjaunošchana, kura šchinis laikōs gan ne kur nenoteek bēš rentes pa-augštinašchanas un tamlihds ari ne bēš šaulešchahs un kurnešchanas no šemneeku pušes. Šā mums p. p. šahdas 3 Lutera basnizkungu muišchas šinamas, kuru šaimneekēem kontrakti šchogad uš-šaziti. Šauno kontraktu nošazijumi škan šā, ša šaimneekēem ne meen

otru reis teel, bet pa balai ari wairaf ne lã ottru reis til leela rente jamakfã, lã lihdsi fchim. Kas ar basnijlungu pagasteem eepastnees, taz ari sinahs, fa to fainneefeen nubeen naw lehtas rentes. Bet kad tahs nu peepefchi wehl fadsen til aughtas, tad lehti protams, fa fainneeki til daudj newar mafiat un fa teem laifam gan sawas tehmu-tehmu mahjas pa nahfoscheem Zurgeem buhs ja-astahj, ja teem war-buht ne-isdodahs, pee mahju ihpaschneeka t. i. pee augstakã basnijãas teefas waj pee ministra kunga atrast fchehlastibu. Bet nu lehti pro-tams, fa wez' un wezus fainneekus no mahjahm islift naw darbs, kas faskan ar preestera jeb Deema kalpa amatu, kas tatschu ir fchehlastibas- un meera-amats. Mehsh tizam, fa fcho mahju auglu bauditajeem tapat ronahs leelafas wajadhibas fã wiseem ziteem, un fa tadeht ir gluschi dabiski un zilwezigi, kad mini sawus eenahfumus dsirahs pehz eefpehshanas zelt un padarit leelafus; bet wijs tas paschã minetã leetã ne neeka nepahrwehrtsh. Jo ar fahdu prahtu draudse lai luhfo uf sawu dmehsetu ganu, kas — no laizigahm wajadhibahm fpeests — wairaf familiju isliftu no mahjahm waj tahm uslizis ne-eefpehshamus maksajumus. Tadeht buhtu loti jawehlahs, fa muhsu zeen. basnijlungus no fchi nepatishlamã darba atswabinatu. Romehr lifumi par basnijlungu mahju pahrdofchanu wehl naw laisti, tamehr fcho mahju ifrenteshanas-darbu it labi waretu ustizet basnijãas teefai, kas tatschu tã jau ir basnijãas ihpaschuma waldneeze, furpreetim basnij-kungi pehz lifumeem ir tifai mineto mahju augku bauditaji.

No weena zeen. basnijlunga mums sazits, fa kas patš it labi fajuhot un finot, zil leelu nepatishchanu winsch pee kontraktu atjau-nofchanas eemantofot; winsch ari labpraht wehlotees, fa fcho darbu zitam ustizetu, bet fo winsch lai darot! — Mums schkeet, fa tahda pilnigi attaisnota wehleschanahs newaretu palift bes eewehroschanas, un fa muhsu zeen. garidsneeki teefcham drihjumã kluhtu atswabinati no til nepatishlama darba, kas wina amatam wisai fshahdigs.

No fahda otra basnijlunga pagasta mums wehstits, fa tur ir tifai trihs fainneeki, bet pa nahfoscheem Zurgeem laifam wiseem trijeem buhschot no mahjahm ja-iseet, tadeht fa wini no jauna pee-prafts renti nespehjet maksat, un nolaišt no tahs negribot „ne grascha.“ Weens no fcheem fainneefeen ir pagasta wezakajs, otrs preefschneeks, treschais magafines wihrs, jo fchis pagastinsch ir patstahwigs — ar sawu waldi, magafini, kapitalu zc. Schini sawadã pagastinã bes fcheem mineteem amata-wihreem ne weens zits pagasta lozefkis ne-dshwo, bet ja nu ir tee trihs weenigee pagasta eedshwotaji un wald-neeki pa Zurgeem no ta aiseet, tad zelahs jautajums, kas tad fcho pagastinu waldihš, fanems magafini, pagasta-lahdi un tã pr.? War-buht fa fahdu atgadijumu daudj naw, bet fchis weenigais jau loti fšaidri fihmẽ muhsu Luteru basnijã. m. pagastu dshwi un peetahda, fa tahdahm buhschanahm wisai ilga muhscha newar buht. Jo fur rentes pa-aughtinashana wijsu pagastu war ijsputinat, tur no patstah-wigas fabeedribas, fã to muhsu pagasta lifumi nobibina, nam ne runas.

Th. R.

Wispahriga dafa.

J a p a n a.

Par Rihnu jo eewehrojamaľãs finas pasneegusch, mehginasim ir ar Japanu zeen. lastajus eepastinat.

J a p a n a (Nippon, „austumawalstis“), leelã fãlu-walstis austumã no Koreas falas un Kreewijas-Asijas, ir no Kreewijas semes-gabaleem un Koreas falas fchirta zaur La Peruse juhãas fchaurumu, Japanas juhru un zaur Koreas juhãas fchaurumu. Pehz lihuma no 1875. g. 22. augusta, zaur kuru Kreewija eemainija Kurilos falas pret Sachalinu, Japana fastahw is fchetrahm leelafahm falahm: Nipones, Riustu, Sifut un Jeso un tad wehl is daudj masalahm falinahm; wifas falas fopã rehkinot, wina ir 7315 kwadr. juhdses leela. Seme ir wiswairaf lal-naina. Augstakãs weetas atrodahs uf leelato, proti Nipones fãlu. Wisaaugstakais kalns leelahs buht jaulais ugunswehmeju kalns Fusi-jama (ap 18,645 pehdas) un tad otris Sakujana- (baltajs-) kalns (ap 12,680 pehdas). Augstakee kalni pa dafai ir tahdi, kas wehl uguni issplauj, jeb kas sawu darbofchanas pa wisam nobeigusch. Daudskahrtigos semes trihjeschanas padara leelu fshahdi; fchi eemesla deht namus war buhwet tifai weenu tahschu aughtus. Juhmalãs un

juhãas-fchaurumõs atrodahs loti daudj klintis. Juhãas fraumes fshahdẽ loti lugofchanai, tadeht sehgetufugu apdrofshinaschanas premijas ir pahrat aughtas. Tai fshahde kluhtu mafinata, tad tagad ir eetaifitas bahfas, semes- un uhdena-fihmes (1873. g. bija 20 bahfas). Weefuli padara daudj fshahdes. Japana ir loti bagata ar uhdeni. Upes un upites newar preefsch lugofchanas isleetat, tadeht fa uhdens ir pa daudj straušch un ari uhdena dsifums loti nepastahwigs; wiswairaf fcho upju uhdeni teel isleetati preefsch lauku pludinaschanas; kalnu tumumã upes pawasardõs ispluhdamas padara leelu fshahdi. Trihs leelafas upes, kas no sneegafalneem istek, ir fchahdas: Tone-, Schinano- un Kiso-grawa. Klimats Japanã ir daschads, wispahrigi nemot daudj aufstaks, ne tã to waretu domat. Jesoã, kas ar Widus-Italju gul weenlihdsigi tuwu seemelim, fshahwofch uhdens safast jau dezembra mehnesi; widuweja gabattemperatura Jesoã ir 15,5 gradhu pehz Zelfiufa, Desimã deenwidõs ir drusku wairaf. Nagasaki gul wairaf uf seemeta pusi, ne fã Aleksandrija, tadeht tur sneegs un ne reti ledus safast jau dezembri lihds janwarim. Julija un augusta mehnesi fiftums sneedjãhs daudjreis lihdsi 37 1/2 graddeem pehz Zelfiufa, bet zaur wehju un daudskahrtigu leetu tas kluht puslihdsi mafinat. Widus-Japanã ir gadã tifai 190 deenas gaischãas. Leetus lihst wis-wairaf no marta lihdsi aprila mehnesim un no junija lihdsi julijam. — Japanas klimats ir it wisur preefsch Eiropeefcheem wefeligs.

Mineraligas leetas. It ihpaschi tureenõs ogles, petroleums, dselstis un warich kluht no Eiropeefcheem eewehrots. Preefsch petro-leuma iigatamofchanas Ni-igatus eelejã, Nipones wakara juhmalã, bija fastahdijusehs semischla no Eiropeefcheem wadita beedriba; Japa-neefchi neprot fcho beeso semes-elju tihrit. — Wisubagatakee dselstchu legeri atrodahs uf Jeso-falu, bet fchee teel loti maj eewehroti. Warich ir waldibas ihpaschums (monopols). — Uf Jeso-falu otrodahs ari leelakee afminu-oglu legeri; oglu labumu eewehrojot, tahs esot fã Anglijas ogles kad tahs falihdsina ar Schlesijas oglehm. Swina-, alwas-, dshwjudraba- un felta-bedres ir loti maj ismekletas. Kalnu rafichana fshaw uf loti fema pakahpeena, jo tur truhst mafchinu un pat praftas keras tur ir nepastahstamas. Weselibas-awotu Japanã ir loti daudj; no keisara pils eedshwotajeem teel wiswairaf apmeklets Antianojãta wefelibas-awots.

Meschu kufstoni. Zaur kulturu Japanã ir plehfigee meshu fwehri puslihdsi isnihzinati. Mineti teel: jakis, maks breedis, mesha-zuhla, antilopa, lapsa un tahlafu deenwidõs fahdu pehrtikus, wilku- un lahtschu-fuga; putni: dselteni wanagi, kraukli un muhsu mahju-putni; ziti kufstoni: daschadas fchufstas, kirjakas un milsu salamandars (Sieboldia maxima). — tad ari jauki taurini zc. Juhmalãs atrodahs jauki gleemeschi, ihpaschi pehrtu-gleemeschi, austeri, kelles, wehšchi, ruputšchi, ari walfimis, roni, juhãas-lahtschchi, juhãas-lauwas, haišwis, lahtschchi, butes, fardesles, filkes (seemela juhãas) zc. Loppopiba ir loti maj eewehrota; ihpaschi buhtu wehl peeminams Japanas firgs, kas peeder pee masas fugas bet tomehr ir loti stiprs un war daudj isturet. Hagu-lopõs leetã preefsch nastu nešchanas un ne preefsch laufchanas, juhãas iswed uf Rihnu, suni un kafes ir gandrihs weenigee mahju-lopi; ehjeli, firgehseti, fihloni (elefanti), lamehki zc. Japanã ir pa wisam nepastahstami.

Augi. Japanã aug gandrihs tee paschi augi, kas atrodahs deenwidus Mondschorejã, uf Koreas fãlu un Seemel-Rihnã; fchee augi ir daudj un daschadi tapat fã austruma Asija. Japanã audsẽ ari tehju; wisulabakã tehja nahf no Dsikas. Japaneefchi neprata agrafõs laifõs tehju grusdinat. No Japanas iswed loti daudj tehjas un ta taiifa Rihnas tehjai arweenu leelaku konkurenzi. Rihja istaiifa eeweh-rojamato baribas weelu, kas tad ari teel jo wairaf audseta. Uf Jeso fãlu rihja aug tifai deenwidus dafa. Tai bads ne-ijfertos, tad satram semkopim ihpaschi ir ufdots finamu semes-gabalu apseht ar kalna- un tad ar purwa-rihsu. Tur audsẽ ari hirsi, meeschus, lweeschus un grikus, kas isdod itin labu rafchu. Pahschu augi: pupas, firni zc. teel leelã mehra audseti, tã ari jaknes: kahposti, spinatas, falati, gurfi fihpoli, uhdena melones, beetes, fãldee kartupeki (convolvulus batatas), praftas kartupelu fortes audsẽ loti maj un tos usluhfo fã itin praftu baribu. Tabaku audsẽ leelã wairumã uf Riustu un Nipon falahm, fur to turpat eefschjemẽ ijsbruhẽ; tomehr tabaka iigatamofchana ir wisai prafta. Kofwilna isdodahs lihdsi widus Deenwidus-Nipones falai; wina ir ihfata bet tomehr tihrata un labaki isfrahdata, ne fã

Rihnas kokuilna. Wastafoku audsē zekmalās, atmatās un lauku malās un tas naht no Kiuftua salas. Kamparu Japanā ištahdā daudf labaki un skaidraki ne kā Rihnā. Japanā atrodahs wismairaf preešču, egfu 2c. mešči un ſchē ir wiſt labi aplopti; kalni un leiņas ir wiſur ar kofeem apauguſchas un ſchē atradiſees daudf maſaf tahdu pakalnu kaſ naw ar kofeem apſtahditi, ne kā Rihnā. Auglu-koſus audsē toti maſā mehrā un ari wiſnakoſs ir maſ eeweħrots.

Eedſihwotaju ſtaits Japanā iſtaifja 1875. gadā 33,300,675 dweħfeku; wiħreeschi ir maſu leetu wairaf, ne kā ſeeweſchi. Iſkureenes Japaneeſchi zehluſchees, naw ſkaidri iſdibinats. Tagadejee Japaneeſchi ir zehluſchees no weħlafu Japanā eenahluſchahm tautahm: Rihneefcheem un Malajeefcheem. Japaneeſchi ir no miduweja auguma, un toti iſweizigi; wiħreescheem aħdas kraħja ir puſliħdſ dſeltena, ſeeweſcheem turpretim ſarkan-balta. — Azis wineem ir ſchauras, deguns ihſs un reſns, ſchoklu kauſi uſ aħru iſſpeeduſchees un mati ir melni un toti beeſi.

Bariba. Japaneeſchi galu ne-ehd nemaſ, tadeħt winu ehdeeni naw tiſ ſpeħzigi, kā Rihneefchu ehdeeni. Wiſuwairaf tur ehd riħſu, daħrſu ſaknes, ihpaſchi firnu un pupu-beeſputru. Japaneeſchi miħt ſaldumus; likeru ſchahbi un ſchampanera wiħns wineem ir miħta preħ. 1873. gadā tureenes waldiba pawehleja, ka riħſas weeta ja-ehd maiſe, bet kā leefahs, tad ſchis noſajijums naw wiſ daudf liħdſejiſ.

Gehrbſ. Japaneeſchi miħt ſmuſi gehrbtees un drehbes arweenu mainit. Winu drehbes ir raibas un paſtahw wairaf iſ gareem ſwahreem, kaſ ſneedſahs liħdſ zekeem un ir ſafeeti ar raibu joſtu. Apakſch ſchi ſwahrfu wini walfā platas biſiſas, ar kurahm tee wiſwairaf greſnojahs. Jo patihſamafās kraħjas ir: melna un pa wiſam ſcharlakſarkana; behdu kraħja ir balta. Kaħjās Japaneeſchi walfā ſekes, pee ſam leelaiſ piſkſis ir noſchirſis, ka ar ſkſnahm war noſtiprinat ſalmu un koka-wiſes. Seeweſchi walfā liħdſ papeħſcheem garu, raibu ſiħda ſwahrfu kaſ gandriħſ liħdſiħs wiħreeschu ſwahrfam. Jaunafōs laifōs ſahf wiħreeschi, kā ari ſeeweſchi walfat peħj Eiropreeſchu modes taiſſtas drehbes. Kaħds keiſara liſums no 1873. g. pawehlf tureenes eedſihwotajeem, ka matuſ nedriħſt nogreest, bet tee jawalfā negreest peħj Eiropreeſchu modes. Schahdas jaunaf leetas eewedot, tiſlab Japanaf keiſarā, kā ari keiſareene eet ar labahm preekſchimeħm pa preekſchu.

Japaneeſchi ir luſtigi zilweki, kaſ miħt dantiſchaf, muſiki un iſluſteſchanaħs; wini klaufahs ari labpraħt ſahħtuſ. Muſika riħſi ir: žitere, ſleħte 2c. Pee dantiſcheem nem dalibu wiſwairaf ſeeweſchi. — Japaneeſchi ir leeli ſobgati un jozigi zilweki, kaſ aħtri eekarſejahs. Ar Rihneefcheem ſaliħdſinot, wini buħtu kā Franžuſiſ pret Angleeti. Sapraſchana Japaneeſchi ir puſliħdſ liħdſigi Rihneefcheem, bet wini apfer wiſu aħtraki un tiſlab laſiſchana, kā ari rakſiſchana ir daudf iſweizigaki ne kā beidſamee.

Kami wiſwairaf ir no koka buħweti un paſtahw iſ weena kambara, kaſ eedalitſ žaur preekſchā aiſleekameem ſchirmjeem maſafāſ telpāſ; ſchē ſchirmji ir iſiſti ar papihri un ne ar drehbi, kā ſchaitan Eiropā. Schahduſ weegli buħwetuſ namuſ pahrwehrfch ugunſ-greħkſ itin aħtri pelnu kopā, tadeħt ari waldiba piſieħtāſ nodeguſchōſ namuſ atweħl tiſai iſ dedſinateem keegekeem no jauna uſbuhwet. Iſtabaſ plahus ir apliſti ar maſcheem, kaſ piħti iſ riħſas ſalmeem. Kambara widū atrodahs ugunſturis, tur paſtahwiģi deg ugunſ, jo Japaneeſti miħt arweenu dſert ſiltuſ dſehreenuſ. Iſtabaſ leetu wineem naw ne kaħdu. Uſ ſemi notupuſchees wini jehd uſ ſaweem papeħſcheem un gul iſſteepuſchees uſ griħdas, kaħdu ihpaſchi preekſch tam iſžirſtu kluzi pagalwi nolikdami. Kambardōſ ir atrodama wiſleelafā ſpodriba.

Pilſeħtaſ ir kaħrtigi buħwetaſ un eelaſ pilnigi peħj winkela; gandriħſ pee ſatra nama atrodahs daħriſ. Par tiħribu uſ eelaħm teel pilnigi gaħdatſ. Japanaf galmaſpilſeħta ir Tokio jeb Jedo. Senaki waldneekſ uſturejahs Kiotoā, Dſakaſ ſeemekpuſē.

Tiziba (religija). Japanā naw wiſžaur weenada; ihſtā tautaf tiziba ir „ſintoiznuſ“ (no ſin „garſ, Deewu un to „ſelch, liſums“) kaſ dibinajahs uſ Konfužiufa maħzibahm. Peħj wina maħzibahm no ſchihſ paſauleſ eefahuma ſemi ir waldijufchi leelafāſ paſauleſ lodeſ un dabaf ſpeħli kā ihpaſchi deewi. Sauleſ garu wini tura par wiſu leelafō deewu, tadeħt ka ſaule ir wiſuaukafā, kaſ wiſahm paſauleſ lodeħm dara leelu labumu. No wina ir zehlees Kamiſ — ſweħtaſ tautaf-

waronſ. Japaneeſchi peeluħdſ ſcho un žituſ no wineem par deewiſchigeem atſihtuſ dabaf ſpeħluſ kā ari žituſ Kamiſu t. i. nomiruſcho dweħſeleſ, kaſ kaħda nopelna labad ir atſihtaf par ſweħtahm. — Sauleſ-Kamiſi ſtaigaja reiſ wirſemeſ un nodibinaja Japanaf waldneeku- (namu) žiſtſ walſtiſ. Wiſuſ waldneekuſ ſauģ Miſado „ſweħtiſtā maħſtete“, tamliħdſ tee ir debeiſ-deħli un winuſ godā ka deewuſ. Senaf wini uſturejahs ſawāſ piſiſ un toſ nedabuģa nemaſ redſet; tiſai augſtafo ſamiliju loģekleem biģa briħw pee waldneeku ee-eet. Tagad taſ ta wairaf naw. Waldneekſ ſateekahſ ar žiteem un neatraujahſ wiſ no klaiģaf ſatiſſchanaħſ kā agraf. Sintobaſniģaf naw wiſ iģreſnotaf; ſweħtajeģ ſapulzeģahſ pee kaħda ne-iģreģnoģa ſweħta ſkarpģa. Ne kaħdaſ bildes, ne ari žiti riħſi, bet weeniģi neģziģi iģgreesti papihriſchi un ſpeģegi leģģina ka deewiba ir tuwumā. Baſniģafģahģeģi naw wiſ wiſai daudf. Pawalſtneeku uſtiziba un paſklaufiba waldneekam, ir ſchihſ tizibaſ pamatſ. Preeſteru Japanā ir toti daudf. No ſcheem preeſtereem eedſihwotaji baģdaħſ tapat, kā agrafōſ laifōſ Eiropā baģdijahſ no raganahm; no atreebſchanaħſ baģdidameeſ, eedſihwotaji ſargahſ wineem nepatiſſchanaſ darit. Preeſteri turahſ kopā un iſtaifa ihpaſchā beedribu, turā ari tahdi kluchſ uſnemti, kaſ naw preeſteri. Iħpaſchi buħtu peeminami kalnupreeſteri (Jomambo) un neredſiģee. Beģdģamo preeſteru beedriba ir tagad ta iwarenā, kaſ iſplatiģuſeħſ par wiſu Japanu un uſnem ſawā beedribā kaģru neredſiģu. 552. g. peħj Kr. kluwa no Rihnaſ uſ Japanu budaiſma tiziba pahrneſta, kaſ tagad ſawāſ formāſ toti pahrgroģita un deewafalpoſchana noteel ar leelafō lepniģu. Schihſ tizibaſ peeſriteģi peeluħdſ wairaf deewuſ un winai peenahf daudf wairaf klaħt, ne kā tautaf tizibaģ. Pee ſchihſ tizibaſ peedereģa 1872. g. 244,869 preeſteri, muħli un 6714 nones, turpretim ſintopreeſteru ſtaits iģneedjahſ tiſai liħdſ 163,140. Tapat ari pahrneģa no Rihnaſ uſ Japanu Konfužiufa un Laotſeſ maħzibaſ; pee Konfužiufa maħzibahm peeder wiſuwairaf maħziſalee. Scho ſchetru tizibu peeſriteģi iſdalahſ atfal wairaf ſektēſ. Waldiba, griģedama budaiſmu iſniģģinat, nopuħleģahſ ſintotizibaſ peeſriteģuſ pawairot. Wina to domā panahf abaf tizibaſ ſaweenodama, pee ſam ihpaſchi ir mineta uſtiziba un padewiba pret waldneeku un teħwuſeni. — Tomeħr waldibaģ nebuħſ peemirſt, ka ar kaħdaſ jaunaf tizibaſ eeweſchanaſ ne-eet wiſ tiſ aħtri. Kriſtuguģ tizibu Japanā iſniģģinaja 16. g. ſimteni ar uguģi un ſobinu pa wiſam, bet ſameħr Japanā ſahw wafā un ſateekahſ ar žitaħm walſtiħm, kriſtiga tiziba ir atfal atweħleta; agrati iſdotee liģumi, kaſ ſiħmeģahſ uſ kriſtiguģ tizibu, ir tiſai 1872. g. 23. aprili atģelti. Wiſonari un tizibaſ pahrgroģiſchanaſ nekluchſ wiſ tiſ laģģa eereģſetaſ. — Politiſtaſ ſinā ir no leela ſwara, ka Kreewiģaf waldibaģ iſdeeweeſ Japanā Greeku-pareģiģtizaģaſ peeſriteģuſ atraſt, turai ĵau ir triħſ draudſeſ (Jedo'a, Kaģodade'a un Sendai'a) ar 42 maħģitajeem.

Laukuſ Japanā apſtraħdā ar leelafō ruħpiģu, iģmanibu un aprehģinumu. Kaur jo Japanā ſeme ir toti augģiga, tad tomeħr eedſihwotaju ſtaits ir pahraf leelſ un tiſai žaur kreetnu ſemeſ apſtraħdaſchanaſ wineem ir eeſpeħģamaſ ſawā teħwiģā waiģadģiģo pahrtiģu eeguħt, winu noluhſ ir iſ maģafā ſemeſ ruħriģģa peħj eeſpeħģaſ iſdabot leelafō raſchu. Japanā peeder wiſa ſeme waldibaģ un kluchſ iģnomota. Noma jeb rente ir daudf reiģ augģtata, ne kā puģe no eenahģumeem, tadeħt ſemneeku buģģchanaſ ir wiģai behģiģaſ. Tomeħr ſweħģineekam ir to pahriģneteeſ redſot, žit brangu raſchu Japaneeſtiſ iſdabon no maģafā ſemeſ ſtuħriģģa. Semi apſtraħdā ar ihpaſchi preekſch tam taiſtiģu dſelģa graģbekli. Arģlu leelā tiſai preekſch ſemeſ iģmaģiģģchanaſ un ne preekſch apģreeģchanaſ. Kweeģchuf waģ meeģchuf ſeģi birģeſ itin agri pawafari. Schihſ labibaſ ſorteſ teel arweenu aplapataſ un ar ſchģidreem meħſleem apleetaſ. — Meħſlu ſaģatawoģģana, kaſ ſaģtaħw wairaf iſ žilweku iſtaħrniģumeem, Japaneeſchi ir daudf iģmanigati, ne kā Eiropreeſchi. Atliħdſ ſchi labiba ir ſeedōſ, tad birģeſ ſiarpāſ eeģeģģ žitu labibu. Tā tad tai paſchā laukā un gadu-laifā noplauģ diģi, ĵa pat ari triħſ labibaſ ſorteſ. Riħſaf lauku appludinajģana preekſch waģ peħj ſeģģaf un augģģchanaſ laifā ir uſ wiģu wiģģi waiģadģiģo. Seeweſchi ir paliħdģiģi pee lauku apſtraħdaģchanaſ. Tahriģt padara laukeem daudģreiģ leelu ſkaģdi. Tadeħt ka Japaneeſchi žitu eeroģi, kā ſobinu, gandriģģiģ nemaģ nepaſģģģt, tad laupitaji putni ir pahraf leelā wairumā eeweģģuģģeģ, kaſ maģafōſ putniģuſ, kaſ no taħrpeem un ſulaineem uſturaģ, pa wiģam iſſkaufģ. — Japaneeſcheem ir toti maģ maģģulopu; iģģōſ tee ehģina ar meeģcheem. Plawu-kopģģana ir tiſai retāſ weetaſ atrodama; lopu ſtaģi ir wiģai ſliģti. — Tiſlab eedſihwo-

taji, ká ari walts waldbiba ruhpejabs par leetas-foku audsinaschanu; auglu-fokus apskahde tahrpi un ziti müdschi. Mahkflas dahrsneeziha Japaneescheem ir loti attihstijusehs un reti fur atrabihs kahdu tautu, kas waretu ar wineem schini mahkflá mehritees.

Sihdakopfchana Japaná ir 30 gadu laika loti attihstijusehs.

Industrija. Raut jo Japaneeschu fabriku rihki ir beesgan nepilnigi un maj eewehrojami, tad tomehr wini isgatawo daschadas leetas, par to war itin pabrhnetees. Slawenas ir Japaneeschu sihda-austumes un sihda isgatawoschanas mahkfla. Tapat ari lakaspernizi Japaneeschi isgatawo tik stipru un isturigu, ta pat karstalais uhdens newar ne ká skahdet. No 1862. gada Japaná ir pee latras pasaulés isstahdes peedaliusehs, bet jo wairaf tas notifa 1873. g. pee Wihnes isstahdes.

Tirgofchana. Japaná wiswairaf eeweb: fokwilnas un wilnas-prezes, rihfu, zukuru un metala-leetas, turpretim iswestas teel: ne-istrahdatz sihds, sihda-tahrpa pautini, tehja un warsch. Tiklab kihnas ká ari labai dalai Eiropeschu tirgotajem Japanas tirgotaji taifa leelu konkurenzi. Wahzi Japaná ir eetaisijuschí 40 andeles-namus (firmas).

Likumi un waldbiba ir pahrs gadu-desmitds loti pahrgrosita. Pehz walstelikumeem waldbiba peedereja Mikadoam (keisaram) un winsch waldbija ar ne-aprobeschotu waru, bet wehlaku, famehr pasauliga wara saweenota ar garigu waru, Mikados iswehleja weenu no saweem tuwaleem radeem par ministeri jeb waldbitaju un pagodinaja to ar nosaufumu „Schugun.“ Nosaufums Taikum („leelais firste“) nam wis kihniski, bet japaniski, kas no Eiropescheem peenemts. No 17. gadu-simtena Mikados bija weenigais waldbneeks, kam peedereja wisa wara. Pehz 200 gadu pastahwibas, tiklibdž Japaná sahja satiltees ar zitahm walstihm, ministera jeb schugana politiska wara ir aprobeschota, ta ka tagad wada atkal Mikados (waldbneeks) wias walstidarišanas. Tagadejais waldbneeks (dsim. 1852. g. un walda no 1868. g.) ir satolfnis, jauns wihrs, drustu leelaks no auguma, ne ká ziti Japaneeschi zaurmehra nemot. Winsch ir strahdigz zilweks un aisleeds katru wehrdsigu goda parahdischanu zaur nomešanas pee semes, ká tas agraki notifa. Katru deenu winsch fateelabs ar saweem ministereem un spreesch par wajadsigahm leetahm. Darischanas web 1) walstspadome is 8 lozektzem; 2) ministerija 8. nodatás: a. keisara nams, b. ahrigas buhshanas, c. karsch, d. kara-fugi, e. naudas buhshanas, f. justiz leetas, g. mahziba un h. tijiba. (Ká Anglijas awises sino, tad schini siná februara beigás ir notifuschas pahrgrosischanas, proti ministerijas nodalu-pahrwaldneeku atschkiršana no walstspadomes. Walstspadome fastahw is presidenta, kreisás un labás puses wize-presidenteem un padomneekem; schee trihs pirmajee nestahweja ministerijas amatds. Preeksch schihs pahrgrosischanas bija minete padomneeki ministerijas nodaku ihstee pahrwaldneeki. Keisara nama nodalas pahrwaldneeks naw sche rehkinats. Jaunato laiku pahrgrosischana pastahw nu eeksch tam, ká leelaká dala no padomes lozektzem, kas stahweja ari ministerijas amatds, tagad ir no deenesta atlaisti un to weetas eezelti ziti lozekli, kureem nebuhs brihw, turpmahf pee padomes sehdeschanahm dalibu nemt. Zaur scho pahrgrosischana nu padome dabon leelaku waru un winai ir eespehjams wias darischanas jo labaki kontroleeret; kurpretim katram ministerim ir weenigi darischana sawá nodatá. Japaná ir gan ari senats, kas par likumu doschanu spreesch, bet schim nebija eespehjams usraudsit waj schee likumi kluhst ari pareist ispiditi, ihpaschi kad eewehro, ká walstspadomes lozekli bija tee paschi ministerijas nodaku pahrwaldneeki, kureem nebija ne fur par saweem darbeem jadod atbildiba; winu wara bija ta satot wisgaliga). 3) senats is 30 lozektzem, kas eezelts no Mikado; wisi senata lozekli bijuschí senaki pastahwigi firski. — Waldibu pabalsta ar padomeem „senats“ (Senroin) un „gubernu amatu-wihru sapulze“ kas 1875. g. 5. julija sanahja pirmo reisu. Senata lozeklus eezet keisars, pee gubenu amatu-wihru sehdeschanahm nem dalibu sinami amatu-wihri.

Semes eedalischana un pahrwaldiba ir dibinata us jauneem pamateem. 1871. gada peerunaja Daimiofus (augstakos muischneekus), kas lihds schim waldbija sawas semes ihpaschuma robeschás ká gribeja, tapat ari semes ihpaschneekus no semalás muischneeku kahretas, lai wini sawu semi, eenahkumus ká ari pahrwaldibu un teefaschanas waru atdod walstei. Lihds schim seme bija eedalita 600 leelakds un

majakds gabalds, kas peedereja augstakeem un semakeem muischneekem, bet pehz teefu sinahm no 1874. g. Japaná ir: 86 gubernu (Ken), 717 aprinku, 12,000 pilsehtu 76,000 jahdschu un 7 milj. namu. Japanas teefu amatu-wihri waretu daudž labaki buht ne ká tee jau ir; ihpaschi par tules amatu-wihreem, kas darischanas ar Eiropescheem fateelabs, sahdsahs ka tee laujabs sewi nopirktees.

Teefas buhshanas un ismekleschana Japaná lihdsinajabs wehl puslihds tahm teefu buhshanahm, kas 16. gadu-simteni bija Eiropá atrodamas, tikai ismekleschanas zeetuma strahpe ir tur no senakeem laikeem bijuse loti lehna. — Japanas fatifschanahs ar Eiropu naw tomehr pappejhust breejmigu mozischanu pee ismekleschanahm inihzinat, kaut jo teefaschanas wihse ir drustu lehna, ne ká agrak. Tahbus noseedsneekus, kas senaf kluwa us nahwi noteefati, pehz kahda likuma no 1873. g. eeslehdž tagad us wifu muhshu zeetumá. Tureenes polizejai ir diwi wisi sawadas ihpaschibas: ziteem buht par pehrminderi un noslehpumu isluhkoschanas siná. Tiklab familija, pagasta, waj ari pee amata peesteleteem ir katram saws uswaktetajs. Krahmeschanos ar neekeem Japaná usluhko par walstsgudribu. Brihwa domu issazischana ir aisleegta un pretitureschanos strahpe us wifu stingrako ar gruhtahm strahpehm. Tee kluwa us breejmigako wihsi strahpeti, kas sazehla nemeeru, tiklibdž Japaná kluwa preeksch sweescheem atwehrtá.

Skolas mahziba. Preeksch behrnu mahzischanas Japaná ir jau no wineem seneem laikeem gahdats; jau 806. g. pehz Kr. pawehleja kahds tureenes waldbneeks, ka behrni no wiahm lauschu kahrtahm bes atrauschanahs jasuhja skolá. Pehz 1872. g. nospreesid skolasplana walste ir eedalita 8 leelds skolas aprinkds. Pehz schi plana katrá skolas aprinku jabuht weenai jo augstakai skolai un 32 widuwejahm skolahm. Bei schihm wehl ja-eetaisa 210 augstas skolas, apaksh kurahm stahw elementar skolas, kuru skaits 1873. g. bija: 53,760. Widuwejas skolas jamaká skolas-nauda 30—45 mahrtas. Katru gadu Japaná juhta 150 audseknu us ahrsemehm un maksá preeksch scheem pangstju no 6000 mahrtahm. Mikados usajzinaja augstmanus, lai tee sawus behrnus suhta Eiropas skolás un daudsi no scheem to ari darijuschí. Skolotaji pee tureenes augstskolahm ir wairaf Amerikaneschi un Eiropeschi. Tautas skolas apmekle sehni un meitenes, kurpretim austruma Japaná tikai sehni ween mahzahs. — Weitemu audseschana kluhst tagad loti eewehrota; 1875. gada dezembri keisareene atklahja Jedoá seminaru preeksch seeweeshu skolotajahm. Grammatas ar bildehm kluhst pee mahzischanas loti eewehrotas. Japaneeschi sihme ar pindseli lai gan ne wisi smalki, tomehr loti isweizigi un dabigi. Daudž Eiropeschu mahzibas grammatas ir pahrtulkotas Japaneeschu walodá.

Apeeschanahs waloda skan loti jauki un lihdsinajabs Italeeshu walodas skanahm. Japaneeschu walodu war lehti eemahzitees. — Awischu lasischana Japaneeetim ir nepeezeeschama. 1874. g. isnahja 34 awises un no schihm issuhstija par wiju Japanu 2,564,000 eksemplaru. — Senatá laika rehkinaschana bibinajabs us ziteem pamateem, bet no 1873. gada 1. janwara tur eesahja laika rehkinumu eedalit pehz Eiropeschu kalendera.

Sauschu kahrtu eedalischana Japaná dibinajabs us kahrtu un amatu-schkirahm, kas pa dalai ir ari mantojamas. Pirmá schkirá stahw muischneeki, kas atkal eedalabs pils- un sobina-muischneekds. — Birmojeje ijpilda keisarapils deenestu, turpretim pee otreem atrodabs bagatiba, wara un leels politikas spehks. Pagodinajchanas nosaufumu isdala Mikados pehz sehchahm augstakahm schkirahm, kas zehluschahs 17. gadu-simteni pehz Kr. Pagodinajumu nosaufumu isdalischana istaifa preeksch Mikado'a leelu eenehmuma awotu. — Zitas jo eewehrojamas schkiras istaifa preesteri, amatu-wihri, ahrsti, skolotaji, tirgotaji, amatneeki un semneeki. Ahdugehrmani un islahrnijumu tihritaji bija agraki nizinati laudis, bet tagad tee peeskaititi pee amatneeku schkiras. — Muischneeki tur bauda wehl daschadas politikas teefibas. Tá p. p. wineem ir brihw diwi sobinus nefat. Ihpaschi buhtu wehl peeminama nezeeniba un nekahrtiga istureschanahs pret seeweeshcheem. Bet ari scho nebuhschanu waldbiba mehgina tagad nobeigt. — Pehz laulibas-likuma no 1874. g. Japaná esot eewesta ziwil-lauliba. Slimneeku mahju un apteku skaits eet Japaná arweenu wairumá un ari par ahrsteem kluhst pilnigi gahdats, kas leezina ka Japaná eet ahtreem soleem attihstibai pretim. 1872. g. 12. junija atklahja Japaná starp Tokohama un

Zedo pirmo dselszjetu. 1874. g. tur bija 3244 pasta-fantori, kas gadā isfuhtija 17 milj. wehstulu.

Kara-spehks. Japanas kara-spehks patahweja agralās laifās is feifara kara-spehka un is bereteem kareiwem. — Weenigee kara-eerotschi bija: luntas-flintes, stopi, schkehpi un gari sobini. 1854. g. eefahka ar zitu tautu kara-eerotscheem eepasihtees. — Ihpaschi Frantschu eerotschi nahza pasihstami. — Kara-spehka organizaziju atwehleja kara-wadoneem is Franzijas. 1870. g. 20. maijā Mikados kara-spehku pahrluhkojot, atrada ka 12,000 karewi pilnigi pehz Eiropeschu wihes ir mahziti. 1872. g. eeweda wispahrigu kara-deeneštu, atpirkschanos un trihs gadu deenešta laifu. Meera-laifās kara-spehka jafastahw is 35,600 kareiwem, turpretim kara-laifās to waretu zaur referweem pawairot us 50,230 saldteem. Waldiba domā, ka winai isdojees scho projektu iswest, bet sematā kauschu schkira us laukeem padara winai deefgan gruhtibas. Pehz 1873. g. sinahm Japanas juhras kara-spehks jastahweja is: 17 kara-fugeem, 70 leelgabaleem un 1200 saldteem.

1861. g. atnahza no Japanas us Eiropu pirmais suhtnis; tagad Japanai ir latrā Eiropas leelakās walstis galwaspilschta jaws suhtnis, tapat kā Eiropas leelakās walstis tura sawus suhtnus Japanas galwas-pilschta. Jaunatās laifās Japana mehina titlab politikas, kā ari zita sinā wiju eegrosit pehz Eiropas buhshanahm, kas winai jau pa dafai isdeweess, ihpaschi kara-buhshanas un zitas eerahshas eewehrojot.

Dalshadas sinas.

No Geshshemes.

Peterburga. Par notikumu Wasilij-Ditrowā „Pet. Heroldam“ sino, ka Keisara Majestete us augstakās isdaroshās komishjas preeksch-neeka preekschlikumu dahwajis schweizerim Stepanowam, kuru pee sozialistu nojeedsneeku sakerschanas stipri eewainojo, sudraba medalu pee Wladimira lentas un 500 rublus naudā, un weegli eewainotam dwornikam Kitajewam to paschu medalu un 300 rubl. naudā.

Peterburgā nesen usceeta slepena brandwihna dedsinashana. Ar spirta pahrdoshanu nodarbojāhs Schihdi. Pee tabs paschas reises ari dabuja sinat, kā Schihdeem ir warejis eepshjams tapt, Peterburgā nomestees tit leelā skaitā. Rahhs Schihds, kas ar kahdu neeka andeli darbojāhs, eerastahs 1. gildē, un nu peenem simteem Schihdu pee fewis par komiseem, par ko katrs no teem maksā saimneekam 50 rub. par gadu. Tā abeem ir lihdsjats — saimneeks dabun naudū, un tee ziti — brihwibu, Peterburgā usturetees un schaharetees.

No Peterburgas. Finanzministerijā tagad apspreeschot jautajeenu par selta un sudraba stempeleschanu. Esot nodomats, lihdsjchinigo stempeleschanu pa wijam atzelt.

Kara-ministerija — tā sino „Nowosti“ — eiot nodomajuse, kahjeneekus, kas 1. janw. 1881. gadā buhshot deenejuschi 4 gadus, un artileristus, kas tani paschā laifā buhshot deenejuschi 5 gadus, atlaisi no deenešta un peeskaitit referwei. Tahda atlaischana eefahschotees tuhli pehz lehgera laifa.

Finanzministerija pahrspreeschot tagad eefneegtu projektu, Kreewijas schhās sudraba naudās weetā kalt nikela naudū. Scho metalu leelā daudzumā rot Permas gubernā un lihds schim to suhtija us Berlini, kur to iskala weetigā schhā naudā.

Juhras leetu ministerijas budschetā preeksch 1879. gada, kā „Molwa“ raksta, irahdijuschahs ihpaschas rehkinu kluhdas. Pehz pahrskata bija 1424 isdeenejuscheem amata-wihreem jamaksā galda naudās pa 96 rubleem, tas istaitu kopā 136,704 rublus. Bet budschetā zaur pahrskatischanos bija eerakshiti 236,704 rub. t. i. 100,000 rub. wairaf. Walstis kafai schoreis 100,000 rub. zaur to eenahzis wairaf, un „Molwa“ domā, ka scho sumu waretu peeskaitit pee latra gada „atleelahm“ kuras lihds schim mehda isdalit kā gratifikazijas amata-wihreem gada beigās.

Preses lifuma pahrlabojoshā komishja sem grafa Walujewa wadishanas luhkoschot us to, kā presē atswabinat no waldibas waras un to nodot teestu spreedumeem.

Wehsts par jaunu preses lifumu fastahdischanu leelahs buht pateesi. Jo „Molwai“ tagad sino, ka zaur Wisaugstaku pamehli preeksch scha mehra esot eezelta ihpascha komishja, kas jastahwot is grafa Walujewa, kā presidentu, grafa Boris-Melilowa, ministreem Makowa un Saburowa un drukas leetu pahrwaldneeka Ubasā.

„Sarkana krusa“ beedribas gada pahrskatā lasam schahdas sinas par 1879. gada darboschanos: Beedribas neaissteekamais kapitals us 1. janwara 1880 bija 66,047 rub. 72 kap.; referwas kapitals 1,117,782 rub. 41 kap.; isdewa 589,634 rub. un pr. 301,536 rub. 62 kap. eewainoteem un flimeem kareiwem par labu; 100,000 rub. kalla sehrgu isnihzinot, u. z.

Augstahs zenas par galu Peterburgā arweenu wairaf speesch nabadsigos Peterburgas eedshwotajus. Tadehl laizinu atpakal eezehla komishju, kurai buhtu ispehtijams, zaur ko tas zelahs un kā augstahs zenas masinat. Bet Peterburgas pilschtas galwa, barons Korff, nemaj naw nogaidijis eezeltahs komishjas nospreedumus, bet taijni greejees pee leelahs Kreemu dselszjetu beedribas waldes behk galas un maslopu weshanas pa dselszeleem. Barons Korff peeprahjis, waj minetai waldei nebuhtu eespehjams, tuhlin sahht taisit daudshahwu wagonus, kurdos west maslopus. Walde tam preekschlikumam nemaj ne-esot preti. No otras puses atkal sino „Molwa“, ka augstakās weetas nospreeduschi, nabadsigatos laudis apghadat ar galu par walti, kā seemā to dara ar malku.

Baltijas muitas kreiseru flotes statuti 1. aprili Wisaugstaki apstiprinati. Winas usdewums ir, us kontrbandas fugeem luhlot. Wina peeder Kreemu kara-fugeem un eerastama kara-fugu listēs; bet meera laifās wina stahw weenigi finansministra, jeb ihpaschi wina muitas departementa sinā. Kugu skaitu nosazihis muitas departements pehz wajadshibas. Wineem flaga un winpele, kā ziteem kara-fugeem. Wineem brihw, katru garam brauzeja fugi apturet un pahrmeklet. Winu matroschi dabun sawu dalu no kontrbandas tahdā pat mehra, kā robeschu sargi. Wiseem kara fugeem, kā ari polizejas waldehm japeepalihdi, ja wajadshigs, kontrbandu usdabut un sakert. Muitas kreiseru flotei ir teesiba, bahkās turet sawus usluhklus, kuri tai dotu sinas par garam aishraulushcheem fugeem.

Telegrafa departementā pehz ofizielahm sinahm junija mehneft eenemts pa wijam 582,373 rub., pret 578,922 rub. pehrnajā gadā; tā tad schogad 3451 rub. wairaf. Pa wiju to laifu no 1. janwara lihdi 1. julijam eenehma 3,339,630 rub. pret 3,150,330 rub. pehrn, tā kā schogad 189,300 rub. eenahzis wairaf.

Zetumu wirswalde, kā Kreemu „Masf. aw.“ dabujuschas sinat, tagad nodarbojotees ar projektu, gubernās eezelt ihpaschus patshahwigus zetumu-pahrluhkus, kureem buhtu jaepasihstahs ar weetigajeem zetumeem un japahrluhko amatu-wihri un zetumneeki. Gubernu waldibahm scho amatu grib atnemt un nodot schheem pahrluhkeem. Zidoschanas grib zaur to sadabut, ka gubernu waldibās amata-wihru skaitu tad warehs pamasinat. Bes tam isleetahs zetumneeku darba spehku, no kā atleet wismasaf 1 miljons rublu, ja ari dalu pelnas atwelf zetumneekeem pascheem par labu. Gubernu waldibahm islaisis zirkulehrs, kursch winas dara usmanigas us to labumu, kas zeltos no tam, ja pee zetumeem eerihkotu saknu dahrsu un strahdatawas. Turklahst gubernu waldibas top usajzinatas, isjazit sawas domas par to, kā wislabaki un wisderigaki buhtu isleetajams zetumneeku darbaspahks.

Spirts is naftas. Finanzministerijā ir luhgums eefneegts, lai atkaujot us 10 gadeem privilegiju, spirtu laist is naftas jeb petroleuma. — Seemel-Amerikā tas jau sen ir mehginats tizis, bet sabeedrotu walschu waldiba to naw atahwuse, weenfahrt bihdamahs, ka tahds spirts waretu weselibai schahdigs buht, otrlahrt, ka winsch stahjāhs par konkurentu labibas spirtam un tā trauze laufaimnezibu un labibas tirdsnezibu.

Par Schihdu ustureschanos Donas kara-spehka apgabalā Wisaugstaka pamehle nosala:

- 1) Donas kara-spehka apgabalā Schihdeem aisleegts par ihpaschumu eegahdatees nekustinamu mantu jeb tahdu isnomat, tapat ari pah pastahwigi nomestees us dshwi.
- 2) Schee 1. artikela nosazijumi nesihmejahs us tahdeem Schihdeem, kureem a) daktera, magistra jeb kandidata grads no kahdas Kreewijas uniwersitetes, jeb turenes apgabalā krona weeta, un

b) kureem minētā apgabala jau fawš ihpašchums jeb lahda nomas weeta ir.

3) Wiš nolihgumi par nekustinamas mantas pirkšanū un wiš nomas kontrakti ar Schihbeem paleel spehka, ja tee likumigi apstiprinati, eelam schee nosajizumi isfludinati.

Par laukfaimneezibas facimahm „Now. Wr.“ dewise kahbus pahrspreedumus, kas isflaidro, ka waretu no schihm facimahm kas kreetns isnahkt. Schim brihscham laukfaimneezibas beedribu staitis Kreewija esot wehl til mas, ka waldbibas amata-wihru staitis gandrigh wišur buhschot par mineto beedribu weetneeku staitu leelats, ta ka faeimas spreedums newareschot ne kas zits parahditees ta til waldbibas griba. Schim truhkumam waijagot lihdsset zaur jaunu laukfaimneezibas beedribu dibinashanu. Otra waina esot, ka faeimu sehdeschanas ne esot atklastas. Pahrspreedejs dob padomu, ka wismasal wifas faeimu darishanas un apspreeschanas, un wiš preekschā zeltee preekschlikumi (ari tee, kuras faeimu preekschsehbetaji nekauj apspreest) tiktu isfludinati zaur awisehm, — ta ka tos waretu flaiji pahrspreest.

Namu Krona-nodoschana. „Wald. Wehst.“ isfludina sumas, kuras jamatsā namu ihpašchneekem pilsehtās un meests par Krona nodoschana preeksch nameem. 1881. gadā Widsemei buhs jamatsā 49,360, Kurfemei 20,330 un Zgaunijai 13,960 rubli.

Par labibas laukeem un plaujas zeribahm muhsu gubernās atrodam eeksch „W. W.“ schahdas sinas:

Widseme: Pehz fawsa junija tagad beeschi atgadoschais leetus ir nederigs preeksch laušu darbeem pee plauschanas un eewahschanas. Seemas labiba stahw wideji; wafaras labiba — wahja, tikai weetahm drusku labaka. Rasma paredsama wideja. Sahle knapa; seena ir eewahstis ne daudj, bet labs, Skahdigi kufaini naw maniti. Sewehrojumu krusas situma nebija.

Kurfeme: Seemas labiba un auras stahw loti brangi; meesch un kartupeli — netik labi. Gais seena eewahschanai bija derigs; pehdejā laika bija stiprs leetus. Seena daudsums buhs widejs.

Raunas gubernā: Zaur krusu apskahdetas 7445 desjetinas labibas. Skahdi rehkina us 390,000 rubl.

Wilnas gubernā: Krusa apsituse 20,338 desjetinas labibas: skahde aprehkinata us 470,000 rubl. Zaur stipru leetu ir upes pahrspluhuschas un seens no plawahm aifnefts.

Par Kurfemes pasta pahrwaldneeku, ka eeksch „W. W.“ lasams, ir eezelts lihdschinigais Warschawas pasta pahrwaldneeka palihgs, kolegiju asjors Schumistis.

Kreewu uniuersitetes gribot starp studenteem eewest tahdu korporatiwu organizaciju, lahda pastahw Helsingforsē.

Zaur krusu Kreewija schowasar loti leela skahde padarita; wina sneedsotees lihds 4 milj. rublu.

Uf manowreem, kuras drihsumā noturehs Wilnas kara apgabala preekschneeks, general-adjutants grafs Todlelens, jau schurp atnahluschī daschadi kara spehki, to starpā ari kasaji.

Par eewehroschannu Ridseneezehm un apfahrtejahm nama mahtehm! „Rig. Zit.“ raksta: Kahdu laiku jau pahrdod raibas seepes, ta fawzamahs „Schwege Seife“ kurahm, lai gan 1 kap. lehtakas us mahrzinas, tomehr ne zetortdadas wehrtibas no labahm taulusepehm; ta tad 4 mahrzinas scho neekuseepju til war atwehret 1 mahrzinu labu seepju. Kad tahdas seepes eeelēk siltā uhdenti, tad winas ihā laika istuhst un parahdāhs uhdentim lihdsigās ar krahstahm atleekahm dibinā, kas ar labahm taulu seepem ne kad nenoteek, jo tahs loti grubti istuhst. Schihš neezigahs seepes eemed no Schaukeem ar sismi M. S. un otras ar sismi sign. S. W. Riga ari no Schaukeem. Wina saturs ir 1 daka fokus-elās un 4-5 dalas sahlis uhdena, no taukeem tahm ne smatas. — Tadeht jargaitees, seepes pirdami!

Petroleuma suhtijums. Aisgahjuschā nedekā pa Rigas-Dinaburgas dselszoku Rigā atbrauja pirmais petroleuma suhtijums is Baku pilsehtas, pee Raspišlas juhras, fastahwoschs is 39 wagonem. Schee wagoni ta taifiti, ka winos petroleums top taifni eekschā leets, bes muzahm. Tas ir leels labums, jo Kaulasija zeetas muzas grubti dabujamas. — Jaunee petroleuma wagoni sche pat Rigā taifiti, ta fawzamā Baltijas-Kreewijas wagonu-fabrikā.

Kewele. Seeweeschu palihdsibas komiteja preeksch dibinajamahs Zgaunu Aleksandera skolas fastahbijusehs pa schi gada Zgaunu dsedaschanas swehtkeem Kewelē. Komitejai tagad esot 10 beedrenes, kuras wifas apfolijuschas, latru gadu ko maffat. Solitā suma esot 50 rub. Uf nahkoscho Aleksandera skolas komitejas sapulzi Tehrpata Keweles seeweeschu palihdsibas komiteja nodomajuse nosuhtit delegatus.

Uf Jelgawas. Pa wakareem un naktim schini laika sche ir bijuschas redsamas daudj krihtoschas swaigines, daschahrt no itin branga jautuma, kometu weidā, kas drihsumā parahdidamahs, til pat drihs atkal isdija. No schihm krihtoschahm swaiginehm kauschu tiziba stahsta, ka katra tahda swaigine, krihdama, nosihmejet kahda ihsteneeka nahwi, kamehr astronomija mahza, ka krihtoschahs swaigines esot bijuschu jeb nahkoschu pasaulu dadas, kas ap sauli lidodamas, augstumā no 20 lihds 30 juhdschm pahri par muhsu galwahm, ar loti leelu ahtrumū zaur semes atmosferi skreijot. Tahlat 10. augusts un 13. nowembris ir tahs deenas, kuras pehz astronomijas nojehgumeem krihtoschahs swaigines wiswairat parahdotees. — Tad ari aisgahjuschā nedekā ir daschdeen sche loti leels leetus ar sibeneem bijis, un tad atkal saule loti karsti speeda. Sem Dsol-muischas, Jelgawas tuwumā, sibens esot kahdu sehnu nospehris, kahdu wihru apmulsinajis, un daschadu stahdi padarijis. (B. W.)

Leepaja. Zif leeliski pehrnaja gada buhwets Leepaja, to peerahda schahdi staiti: Buhwes komisija apstiprinaja 101 plahnu no jaunahm akmenu dsihwojamahm ehlahm, 330 plahnus no jaunahm koka dsihwojamahm ehlahm, 21 plahnu no jaun. akmenu spihkereem, 123 plahnus no jauneem koka spihkereem, 8 plahnus no jaunahm smehdehm, 6 plahnus no jauneem wafaras nameem juhrmalā, 93 plahnus no pahrbuhwehm un peebuhwehm un 13 plahnus no balamahm un apbuhwejamahm gruntim, pa wisam 695 plahnus. Zif lihds schim eewehrots, tad jadomā, ka schis 1880. gads buhs wehl jo raschigaks buhwes sinā.

Leepaja pilsehtas weetneeku sapulze 1. julija nospreeda, aisseegt Leepajas eedshwotajeem taifit koka juntu.

No Kalna muischas, Jaunjelgawas tuwumā, sino, ka tur pagahjuscho zetortdeenu, 24. julija, bijuse loti leela auka, kas pee ehlahm padarijuse leelu stahdi, tahm daudj weetas juntu noplostidama. Waj ari laukeem kas kaitejis, par to sinotajs ne ka neraksta. (B. W.)

Abgunstes T. kroga tuwumā notika 2. julija sch. g. schis atgadijeens. Minetahs muischas ihpašchneeks pahrdewa preeksch kahdahm nedelahm T. krogu ar to turklast peederigo aramo semi un daschahm puhra-weetahm mešchā D. kgam par dsimtu. Daschadu eemeslu deht pirzejs un pahrdewejs nepalika weendōs prahtdōs. Minetā deenā esot pahrdewejs gribejis pirzeja strahdneelus sanemt kopā. Jaunais grunts-ihpašchneeks dabuja to eepreeksch sinat un nekawejahs few tuhdat stipraku spehku kalasit. Kahdas stundas wehlat redseja ari kaudistuwojamees. Pehz ihfas sarunas no abeju puses, atnahzeji schla strahdneekem wirsū dotees, bet tapa wifas trihs reises bes kahda panahkuma atpakal atdsihti. Labi, ka naw nahkuschī pee eerotschu leetaschanas, jo tad gan bes afins isleeschanas nebuhtu palizis. Redsehs, kas us preekschu buhs! (L. W.)

Uf Bijumas raksta „Balsei“: Preeksch kahdeem 8 gadeem zensigi jaunekti un wihri dsedataju un musikas beedribu dibinaja. Wina noluhls bija, kopt dsedaschannu un musiku, isrihtot teatrus, konzertus ic. Ar jo leelu weifimi pirmā laika gahju pee dsedaschanas, wehl ar jo leelaku wehlaki pee musikas. Rahdijahs ir augti: isrihtoja teatrus, konzertus, weefigus wafarus, eetaifija grahmatu-krahtwi, bet pee wifa ta bija schpigs truhkums manams un tas bija — statutes! No beedribas preekschneeka statutes bija fastahditas un buhtu warbuht jau apstiprinatas, ja otrreifejs Raunas draudses mahzitaja lgs tahs nebuhtu few lihdsā panehmis, ka pats teija, deht „pahrlaboschanas.“ Pee minetā lga tahs wehl scho baltu deenu „labojahs.“ Gan solijahs pehz tam daschi ziti lgi statutes isgahdat, bet palika ari tikai pee „solischanas.“

Breesnigu galu dabuja kahds Somijas semneeks, dselszeka stanrijas Danstajas tuwumā. Lokomotiwās wadons (maschinists) eerauga kahdu semneeku meerigi eijam blakus sleetehm. Gribedams, to darit usmanigu, kahdās breesmās tas atronahs, maschinists dewis signalu swelpeenes. Rejauschī semneeks saht streipulot, grahstahs ar rotahm pa gaisu un patriht us sleetehm taifni lokomotiwās preekschā. Brees-

ſchana wairs ne tā nelihbſeja, brauzeena newareja wairs apturet. Rā wehlat dabuja ſinat, nelaimigajam bijuſe kriſtamā kaiſe. No ſwelpeneem tas laifam ſabijeſ, un ſlimiba tam uſnahja taħdā bridi un taħdā weetā, ka dabuja taħdu breesmigu galu.

Maſtawa. „Moſt. Weđ.“ dabujis iſ Riſloſawođſkas ſchahdu telegramu: 23. julijā uſbruſta generalam Saſonowam, kaſ kopā ar ſawu deħlu zetoja, ſtarp Eſtentuteem un Riſloſawođſku 8 kaĿnu tautu jaħtneeti. Pirmais jaħtneeks iſſchahwa, bet tiſa nonahwets no generala Saſonowa rewolwera ſchahweena. KaĿneneeki ſteidsahs paĿihgā ſawam kriſtuſcham beedrim un zaur to generalam Saſonowam iſdewahs, 1 werſti tiſt eepreeſchu. Bet laupitaji dſinahs generalam paſat 5 werſtis un, beſ rewolweru ſchahweeneem uſ ekipaſchu, trihs reiſes uſ wiņa ſchahwa ar ſawahm ſlinterem. Generala deħls gainijahs ar ſobinu. Kađ generala biſa iſſchahwis peħdigo rewolwera ſchahweenu un ekipaſcha par nelaimi apgahjahs, tad kaĿneneeki, kuri, tā liĿahs, biſa wiſas ſawas patronas iſſchahmuſchi, gaħſahs zekineeſteem wirſu ar ſaweem eerotſcheem. Generala Saſonowa iſrahwa ſawam deħlam ſobinu iſ rokaħm un, to roka turedams, iſleħja iſ rateem. Aiſſarga-damees, generala noſweeda laupitajeem ſawu puĿſteni un nandā maħu un aiſbeħga liħdſās ar deħlu pa taħdu paſalni uſ leiju. Generalam ſadragata rola zaur ſchahweenu, luſſcheeris druſtu eewainots. Ekipaſcha weetohm zaurumaina no ſchahweeneem.

Saratowa. Peħz waldbiſas ſinahm 1879. g. Saratowa gubernā bijuſchi 1354 uguns-greħti, kaſ ſtaħdes pađarijuſchi par 2,287,707 rub. „Saratowa kruſta“ weetiġā nodata apſtaħbeteem par labu ſaħluſe laſt nauđu. Biħdſ 1. dežembrim p. g. ſanahluſchi 9000 rubli. Nauđas iſdaĿiſchānu iſdārija buħwes aprinka komitejas.

Tambowa. Biħdſ ar ſiĿto laiku Tambowa gubernā parah-bijahs traſi wiĿti, un neſen atpaſat traſs wiĿſs ſatodijis 7 zilwekus. Daħteri teem ſneedſ kaħru paĿihdſibu, to ween ſpeħi.

Samara. „Now. Wr.“ dođ beħdigu ſſatu par tureenes dru-wahm. Seemas ſehjas laukds ſtaħwot tiſai tuĿſchi ſalmi, waſaraja eſot loti ſliĿta, ſeena ne-eſot nemaſ dabujuſchi plaut. Semneeki paħrdewuſchi ſawus peħdigos, bađā puſnomiruſchus lopinus, lai buħtu to ſehklaſ eepirtt. Domajams, ka iſzeĿſees weħl leelats truħtums, ne tā 1873. gađā; tadeħl ſemſwa eefneeguſe luħgſchānu, lai waldbiſa tai aiſdoču 900,000 rublu.

Politiski paħrſtatš.

M. J. 4. VIII. Muħſu Trona-mantneeks, Leelſiſtſ Beſarewitſch, liħdſ ar Sawu augſto ſamiliju tagađ uſturahs pee BaĿtijas juħras kraſteem ne taħl no Bernawaſ, jauĿajā Uħlaſ-muiſchā. Augſtajeem weeſeem atbrauzot wiņas apſweizinaja baſchi Riġas, Ħapſalaſ, Ħeweles un z. Waħzu dſeēdataji. — Rā Peterburgaſ awiſes ſino, Riħnaſ ſuħtniſ, kaſ ſawas waldbiſas uſdewumā no Pařiſes neſen aiſbrauza uſ Peterburgu paſiħſtamās Kuldiſchāſ leetas deħl, wiſwairat tadeħl eſot ſuħtiſ, lai taſ peēdačotu Kreewijaſ waldbiſu ka ta jauna liħguma labad ſawu ſuħtni aiſſuħtiti uſ Riħnaſ galwaſ-piħſeħtu PeĿingu. Tur wiņam liħſhot preeſchā, to Riħnaſ waldbiſa iħſteni gričot. Ka ſcho paġeħrejumu newareħs iſpildit, ir gan paſs par ſewi protams; jo taſ neſaeetos ar Kreewijaſ gođu. Druſaħrt muħſu waldbiſa kara negrič un no ſawas puſes ne maſat tā Riħnaſ waldbiſa

weħlaħs, ka Kuldiſchāſ jautajums nobeiġtos ar labu. Tadeħl muħſu waldbiſa laifam gan Riħnaſ ſuħtni uſaiġinaħs, lai taſ ſawai waldbiſai weħſta, ka miņas preeſchliĿkumi ne wiſ PeĿingā bet Peterburgā jaleeĿ preeſchā, lai toſ, eekam Kreewija ſawu weetneeku ſuħta uſ Riħnaſ galwaſ-piħſeħtu, waretu zaurluħſot un tad paħrleezinatees, waj tee pa wiſam peenemami jeb atmetami. — Ari Japanaſ ſuħtniſ tagađ Peterburgā. Wiņa uſdewums eſot, ari no ſawas puſes peepaliħdſet, ka ſtarp Kreewiju un Riħnu meers ſluħtu uſtūret. Bet ja taſ ne-buħtu eepēħjams — ja kaſſch iſzeĿtos, tad — tā awiſes praħto — Japana metiħſotees uſ Kreewijaſ puſi. Tiġams taſ ir, jo Japana wiſu eegroſa peħz Ħicopaſ wiħſes un tadeħl jau ſawu zenteemu deħl newar ſatiĿtees ar „debeſu waĿſiſ“ deħleem. — Kaſtums Kreewijaſ eekſchubernāſ eſot nepazeſchams; tā taſ p. p. Maſtawa ſaſneēdiſ wairat ne tā 30 graħdu. Ari mums, juħmalneēkeem, jau naħlaħs gruħti tiſ leelu ſiĿtumu paneſt, tā taſ ſchogad julija beigās peħz leelajā leetus eeſtaħjahs. — Projeħtu par dſeĿſzeħtu, kaſ nodomats buħwet no Ħukuma gar Kuldiġu uſ Weņſpili, tagađ paħrſpreeſhot zeħu-miniſteriġā.

Kara-deeneſta-laiku, tā baſchi laikraſti weħſta, waldbiſa nodomajuſi pa diġi gađeem pa-iħſinat, lai jaunpeenemameem kaſeewiweem buħtu jo waligakaſ telpoſ kara-puĿldōs un kaſermēs.

Ar Ħurlu-Greeku un Ħurku-MelnaĿalneeſchu robeſchu leetu weħl ſtaħw tapat tā paġaħjuſchā nebeĿā weħſtiſ. Tiſai ta weħſiſ peenahluſi no jaunā, ka leelwaſtiſ ſawā ſtarpā ſcho jautajumu deħl eſot piĿniġi weeniſ praħtiſ un ka eſot zeĿibaſ, to piĿniġi ar labu t. i. beſ kara iſliħdſinat. — Aſganiana Angkeem ſataiſa alaſch jo leelataſ raifeſ, ta ka ſchee jau nodomajuſchi, ſawu kara-ſpeħtu pa-majaſam ſauĿt atpaſat, jebſchu taſ ne tā eewehrojama nau iſdārijiſ. PaĿ Ħjubam kaħnam Angli negričot atreebtees par to leelo peħreenu, to taſ wiņeem ſataiſiſiſ. Bet waj Ħjubs ar to ween buħs meera, ka tiſai weena Angli brigade Aſganiana iſniħzinata? Waj wiņa atreebſchānaħs-domas neſneēdſahs taħtaĿ, waj wiņſch Angkeem negrič weħl leelaku poſtu un naħwi ſataiſit eekam tee Aſganiana atſtaħj — taſ to war ſinat! Kađ Angli paſchi tiſ maſ war apreħſinat ſawu pretineeku zeħuſ, tā to no ſchejeenes lai iſdara. — Glabſtons, Angtu miniſtru preeſchneeks, jau atweſeĿojees. — Waħzu un Auſtrijaſ keiſari ſaiĿuſchees Ħiħlā, tā iſ gađā. Rā ſaprotams, awiſchneeki lauſch galwaſ, to ſchi ſaſtaĿſchānaħs noſtħmeſot. Jo gruħ-taka wiņeem ſchi miħlla paleeĿ zaur tam, ka ari Ħumenijaſ fiſtſ Kaħrlis un Serbijaſ fiſtſ MiĿanaſ Auſtrijaſ keiſaru apſweizinajuſchi, jebſchu wiņeem miniſtru un diplomatu gan nau liħdſā. Ka waldb-neēkeem ari zilweziġas juħtas un waiġadſibaſ un ka wiņi tadeħl ari beſ politiſkeem noluhkeem war ſatiĿtees, taſ awiſchneēkeem, tā leħti protams, nenahĿ ne praħtā.

Wiſjaunataſ ſinaſ.

Riġā, 5. VIII. 2. auguſtā. Gubernāſ awiſe iſſudina kara teefas ſpreeħumu Keſſonaſ rentejaſ ſaħdſibaſ leetā. Popowſ un Zwanowſ, wiſteelatee ſaundari, noteefati uſ naħwi zaur paĿaħſchānu; Ħurkowſtiſ, Daikowſtiſ un Buġiſtiſ leelami pee ſoba baħbeem kaĿnaraktuwēs 20 gađuſ, ziti uſ 10 liħdſ 15 gađeem; tee ziti apſuħ-dſeteē dabun zeħtuma baħbuſ 4 liħdſ 7 gađuſ. No Ħurkowſki ari japeħden 16510 rub.

Atbidoſchāſ redaktors: Materu Ħuriſ.

No zeņjures atwaħletš, Riġā, 5. auguſtā 1880.

Sludinajumi.

Tagađ eſ dſiħwoju Ħeħſch-Riġas KaĿku-eelā Nr. 20 un eimu preeſchpuſdeēnās liħdſ puĿſten 12. ruņajams.

Jakob Peħſſchen,
Doſgerichteſ-AbwoĿatš.

Behrni,

kuri Riġas ſkolas apmetlē, atrod laiņu unemſchānu Ħeħſch-Riġas Ħeħgeru-eelā Nr. 24, ſeħtā pa lačo roču, 1 trepi augſti.

Diwi ſehnuſ

nem paņģiġ un uſluħto wiņa ſkolas-baħbuſ Ħeġawa, Paſteſ-eelā Nr. 5 pee

A. Stankewiġa.

Maſchineſ

preeſch laħſtuweħm, auſchānaſ- un wad-malaſ weħſchānaſ 2c, un wiſlabakaſ Aħeneſ laħſtuweſ apgahbā un eegroſa darba
A. Braunſ, ſchi darba iħſtenaiſ meiſtāſ, Ħeġawa, Kaunaſ-eelā Nr. 21, Ħ. barona ſon Ħorſa namā.

Latw. meitu-ſkola Riġā.

Maħzibaſ abās kaſeſ ſaħſtees 11. auguſtā. Maħſa par uſturu, forteli un aiħſinaſchānu 10, 12 liħdſ 20 rub. par meħneſi. Peē-teiĿtees war iſ dernas no puĿſti. 1-3. peħz puſd. Awotu-eelā Nr. 21. Ħe-eiġa uſ Latw-labd. beēdr. kaſſchu leħki, tad pa kreijo roču, weenas trepes augſcham.

Skolas preeſchneekſ: **P. SiĿinſch.**

Skrodereem par ſau,

ta eſ no 7. liħdſ 20. auguſt ſch. g. buħſchu

Chwelē.

Ruſſch leelu iſboſchānu deħl nau warejiſ eepēħt pee manim uſ Riġu naħt, taħbi, tā ari ziti war peēteiĿtees Chwelē ſchteſterōſ pee Galwin Ŀungā. **Fr. Schoop.**

Skolas graħmataſ,

paħred uſ driħjuma ſaħlamos ſkolaſtaiku wiħadaſ walodaſ, jaunāſ tā ari leetotaſ un, apmaina newaiħadſiġas bet weħl duriġas graħmataſ pret taħdahm taſ waiġadſiġas

Kapteiņa graħmatniġa,

Ħeħſch-Riġā, leelajā meħniņu-eelā Nr. 10 ſeħtā maħja no KaĿku-eelāſ pa treiſei roĿai

Jaunaſ meitaſ no ſemeħn. taſ grič **Freectni iſmaħziteeſ ſmalku ſeew. drehbiu ſaħuſchānu un greſchānu,** tā ari puſes-baħbuſ, lai peēteġahs Riġā, Kaſarimu-eelā Nr. 27, partere. Turpat war dabuħt pret aliħdſe-ſchānu uſturu un dſiħwoſki.

Par sru zeen. Balt Semk. lasitajeem.

Schis awises 27. un 28. numurā isfludinajam, la turpliam wairs neuskujam rebaltija sanem neds abonentu neds fludinajumu, rehkinumu nestaidribas deht. Toreis domajam la ar tam gluschi peetiks. Domehr rebaktoris Materu Jura kungs negrib wis atsiht, la mehš, wina stonedami, ne-efam wairat ne la teitusch; bet saht uswelt leelas apwainoschanas mums un espedizijai. Protams la nu newaram igaf flusu zeest sab winsch pats aplintus muhs isaizinjais pee klaija isflaidrojuma. Tas skan ta: Pawasari 1879. g. nonahja M. Jura kgs pee mums un luhdsja gauscham asarahm, lai glahbjot Semtopi, schis to wairs nespehjet tahtal wadit leelo parahbu deht. Mums eeschehlojajs Semtopja, ne M. J. Iga. (Tas sawu beenischku maifti warbuht zitadi wehl labati nopelnitu). Mehš tuhdat aismakfajahm tos parahbus zil toreis bija finami un nehmahm wisu Semtopja saimnezibu sawa find, salihgdami to paschu rebaktori par finamu algu. Bet drihs pehz tam atrabahs wehl wejee parahbi, ta la lihds schim laitam efam samakfajuschu pa wisam tahbus 10,000 rub. Rebaktorim ismakfajahm arween rittigi to loni lo bijahm nolihgusch, finadami, la winam no tam japahrtel un la ir biblija to mahja: 5 Mos. gr. 25. nob. 4. pant. „Tew tam wehrscham, kas to labibu min, nebuhs purnu apseet.“ Taf M. J. Igs nebija ar to ugi meera; winsch sahla paturet ir egnemshanas no abonenteem un mafsu par fludinajumeem, pat ne flaidru rehkinumu neatjuhtidams par to, zil janemis, laut gan winam to deht reisu reisham raktijahm. Arween dabujahm atbidu la tam nesot watas bijis iswiilt rehkinumu no sawahm grahmatahm, bet drihsudā tos atfubti-schot. Tas nenotita wis. Pee daschahm jutahm kuras zaur tam gabijuschahs ir wainiga tilai rebaltija un druschin senafais ekspeditors, kas beemsehhl naw wadijis wisu deejgan stingri un lahtigi. Ar tagabejo ekspediziju efam itin meera un apsolam zeen. abonenteem, la drihs buhs atfal ta labata lahtiba un fatrs dabuhs rittigi sawu elsemplaru, isnemot tilai tos, kuri grahmatah wehl atronahs nejamakfataju rindas. Wisus zitus zeen. „Balt Semk.“ nehmejus, kureem laut zil buhtu nepatishchanas zehlfuschahs, luhdsjam mums laipni peedot. Ar zeenishchanu

„Balt Semk.“ administracija.

Stiftu-kulamās-maschinas

if Heinrich Lanz fabrikas, Mannheimē, schini gada Riga notureta trescha Baltijas semtopibas zentral-istahde kronetas ar pirmo goda-algu, sudraba medali, kamehr is zitu fabriku stiftu-kulamās-maschinas, ar kola waj dselshs stahwu, eemantoja tilai otro goda-algu.

Heinrich Lanz fabrika jau lihds 1879. gada beigahm taifijusi ne masal ta

!80,000!

tahdu stiftu-kulamā-maschinu, kas pirzejus atrabuschas, un kas tabehē paschas sewi wislabati usflawē, til labi sawa darba la stiprumā.

Weniga pahdoschanas weeta preeksch Baltijas gubernahm

F. W. Grahman

maschinu-lehgeri, Riga, epretim Jelgawas un Tukumas bahnusim.

F. W. Grahman, Riga,

eepretim Jelgawas un Tukumas bahnusim.

Arkti, arkti dailti, sehjamā- un planjamā-maschinas. Ar rotahm un gepeli dsenamas kutamās-maschinas. Garretta lokomobiles un kutamās-maschinas, kas ihpaschi wentahrschi labi taifitas un daubs pasrahda; us Parises pajales istahdi tahs ar 2 selta medafahm kronetas.

Superfosfati, augst- un widus-grahdigi, ar peesolita labuma apgalwoschanu.

I. goda-alga

treshaja Baltijas semtopibas istahde preeksch fen jo fen isprowetajeem Packarda superfosfateem un ziteem muhsu firmas skunstigeem mehshleem.

Eslawejam par loti lehteem zeneem un loti labi eepalatus Packarda superfosfatus, kam 14-41% luhstochas fosforstahbes. Amonjal-superfosfati u. t. j. pr.

Schlahhoitka kausu-milti, aridhan ar I. goda-algu pagodinati.

Bes tam apatscha paraktijuschajees dara zeenitajai publikai pee schahs reises finamu, la wineem par sawahm istahditajahm leetahm pa wisam

I goda-diploms, 8 pirmās goda-algas, 9 otras goda-algas un 6 usflaweschanas-raksti

no goda-algu ispreedejeem nospreesti.

F. van Dyk'a pehznahzeji, Riga un Rewelē.

Klayton'a un Shuttleworth'a lokomobitu un kutamo-maschinu lehgeris, ta la ari wisu wijadu semtopibas un ruhpneczibas maschinu un skunstigu mehstu krahjums preeksch tahm wisu daschadafajahm wajadfibahm.

Treshaja Baltijas semtopibas zentral-istahde dabuja no

Zieglera un beedr. istahditee

superfosfati

pirmo goda-algu — sudraba medali.

Peesihmejums. Selta medalis neluwa par superfosfatu ne weenam isflahditajam dots.

Isdewejs; A. Ahbrandts. — Drukats pee Aleksandra Stahla, Riga, Mufu-eela Nr. 13.

Andeles paleelinaschana.

Zeenigeem andeles-braugeem un pasihstameem daru finamu, la es lihds ar sawahm pat-lambara- un pehrwu-prezechm ari

== sahli, filkes un lapu-tabaku ==
tagad leelumā un masumā pahrododu. Zenas mehrenas un bes dingeschanas.

G. Winckmann,

Mhr-Rigā, Ralku-eelā Nr. 18.

Bodes pahrzelschana.

Draugeem un pasihstameem pasinoju, la no 1. julija sch. g. sawu bobi esmu pahrzehlis us „Melna Gaika“ eebrauzamo weetu

Jelgawas Mhr-Rigā, Reelā eelā Nr. 6.

Zeenijamu publiku laipni luhdsu, mani ari jaunaja weeta ar sawu eerastu us-tizibu apgobinat un apsolos sawa krahjumā turet labatas sortes dselshs, filkes sahls, tabata, leepes, pehrwes, etc., par lehtalahm zenahm.

It ihpaschi Langdals superfosfata krahjumu 13-14% fosfora stahbumu saturoschu peedahwaju zeen. semtopjeem. Ar zeenishchanu

G. Jagsdinsch.

== Gaiņas grahmatas. ==

Rupat isnahja Puhzischu Gederta un beedra apgahdeend:

- 1) **Gubernantes noslehpums.** Drihnum patihkams romans 1 meteens. Matja 15 lap.
 - 2) **Dsejas flawas,** no Fr. Mahlberga. Matja 40 lap.
 - 3) **Stahstu krahjumu 3. num.** Slawenais raufis. Matja 20 lap.
- Dabujamas Jelgawā pee S. Alunana, Riga pee apgahdatajeem.

P. van Dyka pehznahzeji,

Rigā, Smilshu-eelā.

Claytona Lokomobiles u. kut.-masch.

Packarda superfosfati, augst- u. widejgr. ar peesolita labuma apgalwoschanu, — ta la ari kati-mehfli, augstgr. kausu-milti un wijadas zitas laufaimn. masch. u. rihli.

Kombineereta Buckeye plauschanas = maschina

dabuja 4. scha mehnescha pee leelshs konkurenz-plauschanahs Majenne (Franzija) pirmo goda-algu pret 2 Walter A. Wood (wezahs un jaunahs sistemas) Ault-manna, Johnstona, Mcborne's, Simplex'a (Howard'a) un zitahm maschinahm.

Buckeye sahles-plauschanas-maschina

I. goda-alga treshaja Baltijas semtopibas istahde Riga 1880.

F. van Dyk'a pehznahzeji,

Rigā un Rewelē,

Semtopibas un ruhpneczibas maschinu, ta la ari skunstigu mehstu lehgeris.

Wehstules un adrefes

wairat walobās, wijadās darishchanās un wajadfibās, pehz it katra wehleschanahs, ta preeksch pilsehtneeteem la lauzineeteem, luri paschi to upraftu darit, bet finams, tilai to, lo Walbischana un litumi atkauj rakstīt, teel ihst laika, katra darba beend, par mehrenu mafsu, us to wisulabalo un jaulako wihti norakstītas, ta la it lairis, kusch pehz schettan usdotas adrefes: (Riga) Masfawas preekschpilsehtas Smilshu-eelā Nr. 67 pee P. Berthold buhs lizis tahdu wehstuli norakstīt, pilnigi meera buhs, la pehz prahta un pateefigas wajadfibas irakstītas.

Nihtatures labd. beedribas jaunahs

sahles atklahschana

us Nihtatures Reela-kroga 24. augustā sch. g. ar teatri un weefigu wafacu.

Ushedihs lugu:

„Alga pehz novelnas“

no J. Kainina pee it jaunahm delorazijahm. Weefiga wafaca laba ragu musita.

Tuwakas finas zaur programahm.

Pveekschuceziba.

Pirma Kreeiwu

nguns = apdroshinaschanas beedriba,

dibinata 1827. gada.

Agenti:

Zehsis	— S. Volkmann,
Walla	— Morih Holland,
Werowa	— C. fon Stoeber,
Walmeera	— Th. Adamjohn,
Limbahschs	— S. D. Gufslawsky,
Ruhjene	— Ednard Dabbert.

Weefigs wakars

ar danzochanu pee labas musitas, kurfemes drihwlaifchanas beend, 30. augustā sch. g. Tawertalnes II. mejscha-muischas (II. Katerforstei) Bahrlon mahja. Eschj-tums pulsten 2. pehz pusdeenas.

Irishotaji.

15 rub. pateizibas algas.

Nati no 26. us 27. juliju sch. g. Liews Berjes Kalfschumu muhrneekam ir nosagta bruhna kehwe, 4 1/2 gadu weja, no wideja auguma, 80 rub. wehrtiba. Kehwei ir plahnas krehpes us labo pus, schidri afsh aschi un balta sishmite peere. Kas schi kehwi waj winas jagli nar usrahdit, dabon aug-schejo pateizibas algu.

No polizejas atwehlets. Riga, 5. augustā 1880.